

Markéta VOŘÍŠKOVÁ, *Edice pamětní knihy města Netolice, tzv. žluté, 1630 – 1848*, České Budějovice 2014, (diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), sv. I – II, 400 s. včetně příloh.

Posudek oponenta diplomové práce

Po úspěšném obhájení bakalářské práce o personální skladbě netolických městských rad ve druhé polovině 17. století (České Budějovice, 2011) se Bc. Markéta Voříšková rozhodla připravit edici jedné z netolických městských knih. Pro diplomovou práci si zvolila nejstarší tzv. žlutou pamětní knihu města Netolice, která vznikala snad v letech 1630 až 1848. Jde o cenný, zajímavý a také značně rozsáhlý pramen (290 folií), takže úctyhodných rozměrů je i výsledek práce, který tvoří dva svazky o čtyřech stech stranách.

Hned zpočátku je třeba vyzvednout úsilí, které musela diplomantka na přípravu své práce vynaložit. Jednalo se totiž o velmi náročný počín. Autorka byla postavena před řadu nesnadných úkolů spojených již s vlastním prepisem textu zvoleného pramene, který se stal podkladem pro edici, a nejen pro ni. Text předlohy vznikl v průběhu dvou a půl století, v knize se proto vystřídaly tři jazyky a nejméně deset písařských rukou (i když písařů je zde identifikováno dvanáct), takže na výsledku je zřejmé, že zatímco některé z písařských rukou editorka zdolávala snadno, s jinými se musela vyrovnávat s velkými obtížemi. Zde se bohužel opět ukazuje nezbytnost aspoň základní, ale dobré, znalosti jazyků, v nichž se památka dochovala. Zejména v cizojazyčných (latinských a bohužel někdy i německých) textech jsou na řadě míst zjevné chyby čtení (Gerhorsammer Bericht a nikoli Behorsammer; Lusthaus a nikoli Lufthaus je letohrádek), interpretační omyly (např. *in forma universalis* = v obecné podobě, a ne *in forma universitatis*, tj. v podobě univerzity; *vyznamenání z register urbárních*, tj. urbáře, a nikoli urbárních, tj. o těžbě nebo ražbě mince; *actidentie* = akcidencie, mimořádné příjmy, od *accedo* a nikoli od *actio* atp.), výklad některých cizojazyčných výrazů je nesprávný (např. *patentes consistorii* = patenty pražské arcibiskupské konzistoře, jarní a podzimní; *calcont* je vlastně *calcant*, tj. česky kalkant, chrámový služebník, který při katolické mši zvoní na zvonečky při pozdvihování svátosti) anebo zcela zavádějící (např. *interes* = úrok a nikoli *in teres* = ???). V celkovém kontextu práce jde sice o menšinu případů, ale ve výsledném efektu tyto „drobnosti“ celému dílu značně ubírají na dojmu, což znamená, že je nelze považovat za perfektní.

K edici mám ještě jednu poznámku: rejstřík osob by měl mnohem větší váhu, pokud by byla jména osob přepsaná z editovaného pramene konfrontována s matrikami nebo jinými průkaznými prameny (např. uvedený českokrumlovský prelát byl Němec, nejmenoval se František Šulpach, ale Franz Xaver Schulbach atp.). Totéž platí pro poznámkový aparát. Je sice úctyhodné, pokud edice obsahuje 1 361 poznámek pod čarou, ale je diskutabilní, jakou má aparát cenu, když téměř u třetiny z nich je pouze opsáno jméno osoby z editovaného textu a u něj je připojen dovětek, že se tuto osobu nepodařilo identifikovat. Pravda, i negativní zjištění je sice zjištění, ale v tomto případě se jednalo o poněkud kontraproduktivní postup. Na osoby bylo možné odkázat až v rejstříku (což se nakonec stejně stalo!) a v poznámkách mohla být věnována větší pozornost těm, koho se identifikovat podařilo (zmizely by zcela nemožné tvary jmen některých všeobecně známých historických osobností, např. u Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic), případně tomu, co se podařilo doložit, vysvětlit, přeložit, komparovat atp. Oceňuji rejstřík místní, jehož pojetí je zajímavé a takřka inspirativní. V případě slovníčku přejatých slov, latinismů a archaismů jsem však poněkud v rozpacích. Před jeho přípravou měla autorka ještě jednou věnovat pozornost čtení vybraných slov a jejich kontextovému významu, protože shora zmíněné chyby jsou pak přeneseny i do tohoto

slovníčku, což je velká škoda. Také by nebylo od věci, kdyby všechny výrazy (substantiva) ve vysvětlujících poznámkách pod čarou a ve slovníčku byly uvedeny v nominativu singuláru, což je obvyklý postup, nikoli v dativech, akuzativech, ablativěch atp. Co v edici chybí, i když tuto pomůcku zčásti nahrazuje editovaný dobový index, je chronologická konkordance zápisů v knize alespoň v podobě tabulky.

Edici předchází téměř padesátistránková úvodní studie spojená s ediční poznámkou. Její zpracování je poctivé. Nerada bych budila dojem, že musím kritizovat za každou cenu, ale bohužel musím konstatovat, že není příliš invenční. Věcný rozbor knihy je poněkud povrchní, když zápisy dělí jen z hlediska obsahu, ale nikoli z hlediska právní podstaty původního úkonu. Všimla si editorka, že v její edici jsou deskové extrakty a někde kolem s. 300 je vlastně i opis faze z Berní ruly? Pokud ano, proč na to neupozornila? Všimla si, že opisy privilegií a listin pro město tvoří téměř souvislou řadu? Neporovnávala je s dostupnými edicemi anebo ještě raději s originály těchto listin dochovanými (sic?) v AM Netolice nebo ve velkostatku, což by zkušený editor zcela jistě neopomněl udělat? Stejný postup by bylo záhodno provést i u do knihy vepsaných kostelních inventářů (fond netolického děkanství) a samozřejmě i cechovních artikulů (snad též AM Netolice).

Nápadné je rovněž to, že první autenticky a tedy i paleograficky zachycený autograf písaře konajícího záznamy do knihy nepochází z roku 1630, ale vlastně až z druhé poloviny 17. století, pokud jsem správně pochopila pasáž s rozbořem písařů, kteří do knihy zapisovali. Nebylo by tedy správné opravit dataci editovaného pramene? Kdo jiný než editor by to měl udělat? A také vznik knihy, čili doba, důvod založení, popud k němu – od koho vzešel a kdy přesně? Proč si netoličtí měšťtí písaři dávali takovou práci s opisy něčeho (listiny, výsady atp.), co měli mít běžně k dispozici v radniční registratuře? Proč toho po čase nechali anebo už tuto činnost konali s mnohem menší vervou? Tyto a další otázky si asi položí každý, kdo edici aspoň prolistuje, jenže odpovědi znalce editovaného pramene v úvodní studii hledá v řadě případů bohužel marně.

Přes některé uvedené výhrady jsou však v práci pasáže a myšlenky, které je třeba hodnotit kladně. Zajímavá je úvodní pasáž o prameni jako takovém a o jeho klasifikaci, se kterou koresponduje i bibliografický přehled, který je bohatý a především citované práce se skutečně týkají tématu, jemuž se autorka věnovala. Pochvalu si zaslouží i velmi poctivě zpracovaná pasáž o vnějším a vnitřním popisu a také o písařích této knihy. Vcelku věrohodně a zasvěceně působí i pasáž o historii města Netolic. Nesporně velice zajímavá jsou zjištění o protestech proti zrušení jezuitského řádu nebo dobová hodnocení hladomoru a následné selské vzpoury z roku 1775.

Práci Bc. Markéty Voříškové je třeba ocenit jako zdařilou a poctivě zpracovanou. Velmi ráda ji doporučuji k obhajobě, ale vzhledem ke shora uvedeným nedostatkům ji navrhuji hodnotit stupněm **velmi dobře**.

Pelhřimov, 9. června 2014

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.